

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.36 (3108) ●

● ЧАЦВЕР, 25 верасня, 2008

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Праведніца, даследчыца, перакладчыца
Тры асноўныя абліччы
Валянціны Выхоты
Стар. 2

Падарожжа на стагоддзе назад
У Дзень Мінска адбылася
прэзентацыя новай кнігі-
альбома Уладзіміра
Ліхадзедава Стар. 3

За палярным кругам
Каля 160 студэнтаў з Мінска,
Брэста, Полацка і іншых
гарадоў Беларусі працавалі ў
Ямала-Ненецкай аўтаномнай
акрузе Расіі Стар. 4

Хлебнае месца

У той час, як у Оршы ўручалі ўзнагароды лепшым працаўнікам палёў, у Мінску прайшла міжнародная выстава “Хлебная і кандытарская справа — 2008”

Уладзімір Ждановіч

Галоўны герой гэтых абедзвюх падзей, вядома, хлеб. І калі ўдзельнікі “Дажынак-2008” яго напружанай працай здабывалі, то менавіта хлебапёкі дапамагаюць караваям прыйсці на нашы сталы. Самым розным, на любы густ.

Такіх эксперыментаў з цэстам, дарэчы, на мінскай выставе ў “БЕЛЭКСПА” было вельмі шмат. Гэта і караблі з макаронамі, і хлебныя дрэвы, і пашакаладжаныя лімузіны і нават... нявеста ў вясельным убранні.

Стваральніца цудоўнай паненкі ў салодкім адзенні і шакаладнай спадніцы — таленавіты мінскі кандытар Таццяна Ваўчкова. Яна прызналася мне, што цэлы тыдзень стварала “салодкую дзяўчыну”. Аказалася, у аснове твора — суфле і цукраная пудра. А спецыяльны дадатак робіць усю гэтую прыгажосць вельмі цвёрдай, не даючы ёй разбурыцца або сапсавацца.

Шматлікіх наведвальнікаў кан-

На выставе ўсіх частавалі смачным свежым хлебам

дытары частавалі свежымі французскімі (але з беларускім смакам!) булачкамі і новымі незвычайнымі пірагамі ды пірожнымі.

А тым, хто патрапіў на выставу ў конкурсны дзень, пашчасціла паспрабаваць і арыгінальныя кандытарскія ласункі маладых хлебапёкаў з Мінска, Баранавічаў і Маладзечна, якія спаборнічалі за званне лепшага прафесіі.

На хлебнай выставе было цікава як наведвальнікам, так і самім удзельнікам, якія прадставілі новыя тэхналогіі для хлебапячэння, спецыяльнае абсталяванне для кандытарскіх цахоў і пякарань. Такія выставы, безумоўна, натхняюць кандытараў і хлебапёкаў на творчасць. Можна чакаць, што ў хуткім часе на гандлёвых прылаўках Мінска з’явіцца яшчэ больш

смачных вырабаў. Цяпер ужо з мукі новага ўраджаю.

Дарэчы, сярод апошніх навінак мінскіх кандытараў можна назваць новыя віды вафельных тартоў “Гармонія густу” — малочна-кававы, з фундуком, халвічны. Гэтыя смачныя вырабы карыстаюцца павышаным попытам як у Мінску, так і экспартуюцца ў іншыя краіны — Расію, ЗША, Германію і Ізраіль.

ВЕСТКИ

Перспектыўны кірунак

Вольга Бяляўская

Нацыянальная авіякампанія “Белавія” і ізраільская авіякампанія “Эль-Аль” у лістападзе пачнуць выконваць сумесны авіярэйс Мінск — Тэль-Авіў. Аднаведную дамову бакі падпішуць у верасні.

Палёты па маршруце Мінск–Тэль-Авіў–Мінск будуць выконвацца на самалётах “Белавія”. Ізраільскі бок атрымае права на рэалізацыю білетаў на частку месцаў у гэтых паветраных суднах. “Такое ўзаемадзейнае эканамічна выгадна для абедзвюх авіякампаній, — растлумачыў намеснік генеральнага дырэктара авіякампаніі “Белавія” Ігар Чаргінец. — Кампанія “Эль-Аль” прыняла рашэнне спыніць палёты на сваіх самалётах па некаторых маршрутах, у тым ліку ў Мінск, аднак яна не мае намеру цалкам адхіляцца ад эксплуатацыі гэтага авіярэйса”.

Сёння “Белавія” выконвае некалькі сумесных рэйсаў з авіякампаніямі іншых краін. Так, сумесна з азербайджанскай авіякампаніяй “Азал”, польскай “ЛЁТ” і ўкраінскай “Аэрасвіт” “Белавія” эксплуатае адпаведна рэйсы Мінск–Баку, Мінск–Варшава і Мінск–Кіеў.

У хуткім часе парк авіякампаніі “Белавія” папоўніцца. У прыватнасці, зімою ў Мінску з’явіцца чарговы самалёт CRJ, а ўвесну наступнага года — яшчэ два “Боінгі”. Да 2010 года “Белавія” цалкам выведзе з эксплуатацыі самалёты саветскай вытворчасці.

МАЛЫЯ ГАРАДЫ

Цяпло івянецкіх сустрэч

Над ракою Волмаю стаяць выдатныя помнікі архітэктуры, працуюць таленавітыя народныя майстры

Людміла Мінкевіч

Ужо больш за сем стагоддзяў гучыць гэтае мяккае, прыемнае для слыху слова: Івянец. З таго самага часу, як Вялікі князь Вітаўт заснаваў паселішча тут, у кіламетрах сямідзесяці ад Менска. Гісторыя, пагадзіцеся, немалая, але звонкія словы “вянец”, “вянок”, ад якіх утворана назва Івянца, нагадваюць і пра маладосць, светлы

пачатак жыцця.

У гарадскім пасёлку сёння шмат прыкметаў як былога, так і новага часу. Сучасныя, еўрапейскага тыпу дарожныя знакі-паказальнікі вуліц — і старажытны герб пасёлка з выявай льва ля ўезда ў Івянец. Вялікія прасторныя дамы з цэглы — і нізкія жоўтыя, чырвоныя, зялёныя драўляныя хаты, што ледзь не судакранаюцца стрэхамі адна з другой. Беласнежная царква, збу-

даваная на пачатку XXI стагоддзя, — і архітэктурная пярына, касцёл Святога Міхала Архангела, якому каля 200 гадоў. І яшчэ прыклад кантрастнага жыцця Івянца — вялізнае дрэва на руінах былой сядзібы Пятра Драгунцава, адна палова якога радуе пышной серабрыстай кронай, а другая, пацярпелая ад пажару гадоў дзесяць таму, працягвае ў неба свае чорныя галінырукі. → Стар. 2

Касцёл Святога Міхала Архангела — архітэктурная слаўтасць Івянца

Цяпло івянецкіх сустрэч

(Працяг. Пачатак на стар. 1)

Усё гэта, аднак, знешні воблік Івянца. Давайце прыгледзімся да яго больш уважліва. З даўніх часоў мястэчка вядома як ганчарны цэнтр: на пачатку XX ст. тут былі дзве мануфактуры па вытворчасці кафлі, больш за 20 ганчарняў. Івянецкія керамічныя вырабы карысталіся вялікім попытам як сярод жыхароў Беларусі (да прыкладу, у Якуба Коласа была калекцыя цацак-свістулек), так і на кірмашах у Вільні, Варшаве... Узоры ганчарнага посуду з характэрным для Івянца дэкорам (бела-зялёныя зігзагі і палосы), кафлі, фігурнай ляпной пластыкі XVII-XХ стагоддзяў можна ўбачыць у Івянецкім музеі традыцыйнай культуры. Дарэчы, у мінулым гэта быў музей Фелікса Дзяржынскага, які нарадзіўся ў Дзяржынаве, вёрст за пятнаццаць ад мястэчка.

Ганчарныя традыцыі развіваюцца тут і сёння. З 1955 года ў Івянцы дзейнічае цэх мастацкай керамікі, і цяпер каля дзесяці ганчароў працуюць ва ўласных майстэрнях. Іх вырабы праз музей у Дудутках, Свіры, Нясвіжы расходзяцца па ўсім свеце. Раз на тры гады ў пасёлку ладзяць вялікі агляд-конкурс "Гліняны звон". А дзесяць гадоў таму пры музеі адкрыты Цэнтр рамёстваў. У "Ганчарні", адной з яго майстэрняў,

Драўляных спраў майстар Мікалай Задрэйка за работай

Вырабы з майстэрні Міраслава Раманоўскага

працуе жыццядарасны Міраслаў Раманоўскі, з-пад рук якога штодзённа плаўна выслізгвае з дзесятка гатовых гліняных вырабаў. "Любоў да гліны перадалася мне, як кажуць, па крыві ад бацькі-ганчара, — ахвотна расказвае Міраслаў. — Потым была студыя рамяства ў школе, далей — Беларускі ўніверсітэт культуры. Я

адчуваю сябе шчаслівым чалавекам, бо раблю тое, што мне сапраўды падабаецца: ад свістулек да вазаў", — малады ганчар падносіць да вуснаў сваю рыбку-свістулку, і пакой запаўняюць гукі, падобныя да мелодыі дуды.

Працуе тут і майстэрня "Ткацтва". А на тэрыторыі сядзібы Драгунцава, былога ўладальніка Івянца, адкрыта кузня, створана майстэрня па мастацкай апрацоўцы драўніны. Калі я зайшла туды, прыемна было ўдыхнуць свежы водар драўніны. А фігуркі (тут і простыя сяляне, і беларускія пісьменнікі, і цэлыя кампазіцыі, нахштальт "Папараці-кветкі" ў чалавечы рост) здзіўляюць вытанчанасцю і натуральнасцю. Дарэчы, з разьбой майстра Міка-

лая Задрэйку звязаў выпадок. "Усё пачалося з здзіўчай спрэчкі, у каго з класа лепшы малюнак атрымаецца. Аказалася, што ў мяне, — з задавальненнем успамінае Мікалай. — Пачаў займацца ў гуртку. Ubачыў, як старэйшыя дзеці выразаюць па дрэву — і мне захацелася паспрабаваць. Атрымалася. Закончыў мастацкае вучылішча ў Бабруйску. Аднак потым больш за 12 гадоў не займаўся разьбой: працаваў, будаваўся, выхоўваў дзяцей. А вось сёлета вярнуўся: душа не вытрымала..." Творамі Мікалая ўжо ўпрыгожаны многія мясціны ў Івянцы: ад студні, дзе бруіць мясцовая крыніца, да інтэр'ера будучай карчмы ў будынку былога панскага свірна. Майстра ў рабоце і сёння. Мне разам з цікаўнымі школьнікамі, што якраз прыйшлі на экскурсію,

пашчасціла назіраць, як Мікалай з захапленнем, спрытна арудуючы долатам і малатком, стварае з тоўстага дрэва, дыяметрам з паўтара метра, выяву касцёла Святога Міхала Архангела.

Між іншым, гэты барочны касцёл — яшчэ адна мясцовая славетнасць. Заснаваны разам з кляштарам францішканцаў у 1702-м, ён пасля падзей 1831 года быў перададзены праваслаўным, а ў 1918-м — зноў вернуты католікам. Як расказаў мне айцец Лех, у канцы нямецкай акупацыі Івянца фашысты загадалі зняць з касцёла 4 званы, мяркуючы пераплавіць іх. Цікава, што званы былі адметныя, адлітыя пад Варшавай у 1935 годзе ў гонар маршала Пілсудскага, а сродкі на іх сабралі афіцэры, падафіцэры і стральцы гарнізону Корпусу аховы мяжы. Якая, дарэчы, у той час якраз і праходзіла каля Івянца, дзелячы Беларусь на Заходнюю і Усходнюю. Званы знялі, ды забраць іх немцы не паспелі. Пасля чаго вернікі вырашылі да пары да часу прыхаваць іх, а месца схову трымаць пад сакрэтам. У савецкія часы набажэнства тут не праводзіліся: у будынку касцёла размяшчаліся склады, цэх па металапрацоўцы. Потым касцёл зноў быў вернуты католікам. Сёння праводзіцца яго рэстаўрацыя, а яшчэ, па просьбе старажылаў Івянца, ідуць пошукі званоў. Вядома толькі, што яны закапаны дзесьці на беразе ракі. Два гады таму адзін са званоў знайшлі пад вежай касцёла і вярнулі на месца. А дзе знаходзяцца астатнія тры — пакуль невядома.

Праведніца, даследчыца, перакладчыца

Тры асноўныя абліччы Валянціны Выхоты

Аляся Клімовіч

Сёлета Беларусь адзначае 65 гадавіну знішчэння вязняў Мінскага гета, іх расстрэлу ў "Яме". Колькасць ахвяр халакосту магла быць там на адну болей, калі б не гуманны ўчынак Валянціны Выхоты, даўняй аўтаркі і частай госці "Толасу Радзімы". Валянціна Адамаўна, жанчына з незвычайным лёсам, лічыць, што яе жыццё працягла, нібы адзін узмах птушыных крылляў. Але добрых спраў, зробленых ёю, хопіць на многія пакаленні.

Увесь час Валянціна Адамаўна пеставала асабліваю любоў да мовы: без розніцы — беларускай, рускай, нямецкай. Менавіта яна яе натхняла, накіроўвала і дапамагала жыць.

А пачалося ўсё так. Яшчэ ў дванаццацігадовым узросце яна з сяброўкай часта хадзіла ў Купа-

лаўскі тэатр. Будучы эмацыянальнай і чулівай, Валянціна глыбока перажывала за любімых герояў. А мова! Якая яна была прыгожая і правільная тады ў артыстаў. І ёй хацелася таксама так размаўляць, да чаго і імкнулася ў школе.

Пасля пачалася вайна. Час, калі ўсе былыя справы застаюцца на пасля. Але не для такога чалавека, як Валянціна Адамаўна. І ў ваенны час яна знайшла сабе адпаведную працу. Дзяўчына пайшла працаваць машыністкай на гарбарню "Бальшавік". Друкавала рускія і нямецкія тэксты.

Таксама ў гады вайны ўзнікла такая сітуацыя, якая яшчэ больш прымусіла яе палюбіць мовы. У іх у хаце тады жыла яўрэйка, дачка бацькавага сябра. Звалі яе Жэняй, а хавалася яна ад пакут у Мінскім гета. Прабыўшы ў іх год, дзяўчына пайшла ў партызаны, але час ад часу прыходзіла да іх пераначава-

Валянціна Выхота

ць. У адну з начэй, калі Жэня была дома, да іх прыйшлі немцы. Валянціна не разгубілася: яна выскочыла і адразу ж пачала з імі размаўляць па-нямецку, узгадала штосьці пра Гётэ. Тыя падхапілі гаворку і, выказаўшы сваю павагу да гэтай асобы, пайшлі назад. Так Гётэ, веданне нямецкай мовы выратавалі жыццё Жэні, Валянціне і яе блізкім. А за дапамогу гэтай яўрэйцы ёй прысвоена званне Праведніцы народаў свету. Яе імя ўвекавечана ў Іерусаліме.

Закончылася вайна. Валянціна Выхота пачала працаваць настаўніцай нямецкай мовы. Шмат часу выкладала ў сельскай школе, бо там больш увагі ўдзялялася беларускай мове. Вельмі любіла дзяцей, старалася як мага больш

дапамагчы ім у жыцці. Стала кандыдатам педагогічных навук.

Паспрабавала сябе таксама і ў ролі перакладчыцы. Ставіцца да гэтай справы вельмі сур'ёзна, бо лічыць, што павінна як мага мацней захапіць чытача думкамі, настроям і пачуццямі іншамоўнага творцы. Валянціна Адамаўна шмат працавала над выданнем слоўнікаў. У 2007 годзе ў свет выйшла яе праца "Нямецка-беларуска-рускі слоўнік. Аманімія, паранімія, полісемія." Даследуе пераклады на беларускую мову твораў таго ж Гётэ, вышуквае германізмы ў творчасці Якуба Коласа, асабліва ў яго паэме "Новая ясмля". Бывае, што ў адзін год выходзяць ажно тры кніжкі Валянціны Выхоты.

І ў сваім паважным узросце яна свабодна размаўляе па-нямецку, даглядае агарод, ветліва сустракае гасцей... І плануе яшчэ шмат чаго зрабіць на карысць нашчадкаў! Паколькі лічыць, што павінна пакінуць добрую памяць пра сябе і свой славетны род графаў Гутэн фон Чапскіх, да якога мае самае непасрэднае генеалагічнае дачыненне.

А самы любімы "канёк" Валянціны Адамаўны — пошукі германізмаў у беларускай мове, паралеляў у беларускіх і нямецкіх класікаў. Знайшоўшы чарговае падобнае "слоўца", яна тут жа дзеліцца радасцю са шматлікімі сябрамі — па тэлефоне ці асабіста.

Ялта — горад тэатральны

Іван Ждановіч

Беларускія акцёры прынялі ўдзел у чарговым міжнародным фестывалі.

"Тэатр. Чэхія. Ялта"... У гэтых трох словах вельмі шмат сэнсу для тэатралаў і проста адукванай публікі. Менавіта так і называецца фестываль, які ладзіцца ў прыгожым горадзе на беразе Чорнага мора. На суд глядачоў творчы калектыў Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы прадставіў пласцічны спектакль "С.В" па матывах п'есы Антона Чэхава "Вішнёвы сад" у пастаноўцы Паўла Адамчыкава.

Фэст праходзіў на сцэне Ялцінскага тэатра імя А.П.Чэхава. Спектаклі па творах вялікага рускага пісьменніка, а таксама іншых драматургаў прадставілі 10 тэатраў з Беларусі, Украіны, Расіі.

Акрамя купалаўцаў, у Ялце паказвалі сваё майстэрства і акцёры Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі. Гэта быў спектакль «Жанчыны Бергмана» па п'есе Мікалая Рудкоўскага. Публіка гарача сустракала беларускіх артыстаў. А заслужаная артыстка Беларусі Таццяна Мархель, выканаўца галоўнай ролі, на фестывалі прызнана першай у намінацыі «Лепшая жаночая роля».

МАР'Я ЯЖЛІНСКАЯ

Уладзімір Ліхадзедаў з новай кнігай-альбомам

Адам Мальдзіс

“Машына часу”, аказваецца, не прыдумка Рэя Брэдберы, а рэальнасць. У гэтым пераканаліся шматлікія наведвальнікі выставы “Мінск: падарожжа ў часе”, на якой прадстаўлены паштоўкі і фатаграфіі з унікальнай калекцыі збіральніка, бізнесмена і спартсмена Уладзіміра Ліхадзедава, лаўрэата прэміі “За духоўнае адраджэнне”. Адкрылася яна (і будзе дзейнічаць да 5 лістапада) якраз у Дзень сталіцы ў памяшканні Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Арганізатарамі выставы выступілі, акрамя музея, Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Мінскі гарадскі выканаўчы камітэт, газета “СБ. Беларусь сёння”.

Дзеянне ж “машыны часу” выяўлялася, як гаварылі выступоўцы на адкрыцці выставы, у тым, што можна было глядачам, застаючыся ў нашай рэчаіснасці, адначасова адпраўляцца на стагоддзе назад, у пачатак ХХ стагоддзя, калі масава сталі выдавацца паштоўкі, прысвечаныя Мінску і іншым гарадам і мястэчкам Беларусі. Прынцыповая навізна новага альбома Уладзіміра Ліхадзедава палягае на тым, што ўслед за кожнай (або некалькімі тэматычна блізкімі) паштоўкай, на якой зафіксаваны губернскае або даваенны Мінск, абавязкова следуе сучасная каляровая фатаграфія таго ж самага месца, таго ж самага аб'екта, калі ён захаваны, — напрыклад, фантана каля тэатра імя Янкі Купалы. Карацей, сы-

Падарожжа на стагоддзе назад

У Дзень Мінска адбылася прэзентацыя новай кніга-альбома Уладзіміра Ліхадзедава

ходзяцца два ракурсы, два позіркы праз аб'екты двух розных апаратаў двух фатаграфіаў — нашага сучасніка і таго, хто жыў раней.

Кніга-альбом адкрываецца зваротам “Да чытача” Уладзіміра Ліхадзедава і завяршаецца артыкулам “Замест пасляслоўя” галоўнага рэдактара газеты “СБ”. Беларусь сёння, заслужанага дзеяча культуры, лаўрэата прэміі “За духоўнае адраджэнне” Паўла Якубовіча. Першы з іх так характарызуе патрыятычныя і пазнавальныя мэты выдання: “Любоў да роднага горада — галоўны паказчык узроўню развіцця асобы гараджаніна. Таму што можна быць мінчуком і ў трэцім або пятым пакаленні, але не ведаць, якія таямніцы і знакі хаваюцца за простымі і звыклымі гарадскімі краявідамі...” І знакі гэтыя становяцца рэальнасцю ў васьмі раздзелах кнігі, якія ахопліваюць гістарычны цэнтр горада: “Прывакзальная плошча”, “Плошча Незалежнасці”, “Плошча Свабоды”, “Кастрычніцкая плошча”, “Праспект Незалежнасці”, “Вуліца Леніна”, “Вуліца К. Маркса”, “Куткі старога Мінска”.

А Павел Ізотавіч у сваім пасляслоўным звароце да

чытача прыгадвае, што выданне, прысвечанае Мінску, з'яўляецца часткай вялікага рэдакцыйнага праекта “У пошуках страчанага”, які “ставіць перад сабой мэту ўваскрэсіць, вярнуць з нябыту не толькі выдатныя артэфакты беларускай гісторыі і матэрыяльнай культуры. Нашым сучаснікам даецца магчымасць рэальна ўбачыць і ацаніць абаяннае, уласцівае толькі нашай краіне: красу прыроды, выявы храмаў і палацаў, якіх ужо няма, віды гарадоў, мястэчак і вёсак”.

траваліся павялічаныя “пары”: паштоўка, а пад ёй — сённяшнія фота. На адкрыцці выставы выступілі першы намеснік міністра інфармацыі Лілія Ананіч, рэдактар газеты “СБ” Павел Якубовіч, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Украіны ў Беларусі Ігар Лыхавый, іншыя асобы, а Уладзімір Ліхадзедаў раскажаў пра тое, як рэалізавалася яго задума.

Затым прысутныя перайшлі ў канферэнц-залу музея на прэзентацыю альбома. Тут слова найперш

Масквы Кірыл Сокал звярнуў увагу на унікальнасць кнігі: вельмі цяжка праз сто год знайсці тое самае месца, той самы ракурс, які быў выбраны калісьці для паштоўкі. Гісторык і калекцыянер з Вільноса Алег Славуа павіншаваў калегу з несумненным поспехам.

Затым з залы пасыпаліся пытанні. Журналістаў цікавіла, а колькі ж усяго тэматычных паштовак у зборы Уладзіміра Ліхадзедава? Адказ прыемна здзіўіў: пятнаццаць тысяч. Прагучала і абавязковае на прэзентацыях: а што ж чакае чытачоў далей? Герой дня адказаў, што рыхтуе альбомы, прысвечаныя памятным датам апошняга квартала 2008 года: у лістападзе споўніцца 90 год з часу заканчэння Першай сусветнай вайны (у той час яна называлася Вялікай Еўрапейскай вайной) і 210 год з дня нараджэння Адама Міцкевіча, чья спадчына належыць некалькім суседнім народам, усяму чалавецтву.

Ведаючы калекцыйныя рэсурсы, мэтанакіраванасць і настойлівасць Уладзіміра Ліхадзедава, можна ўзаклучэнне выказаць упэўненасць, што яго амбітныя планы будучы рэалізаваны.

Дарэчы

Вось што рэкамендуе чытачам кнігі Леанід Ліхадзедаў: “Адпраўляючыся на экскурсію па Мінску сённяшняму, вы маеце унікальную магчымасць узброіцца даведнікам, выключна багатым візуальнай гістарычнай інфармацыяй. Яго знамянальнай асаблівасцю з'яўляецца тое, што здымкамі, якія паказваюць сённяшні выгляд горада, удакладняюцца адрасы і віды на старых паштоўках”.

Тэксты прадмовы і пасляслоўя, як і подпісы пад паштоўкамі і фатаграфіямі, падаюцца на трох мовах: беларускай, англійскай і рускай. Альбом уважліва адрэдагаваны Аленай Ляхоўскай, густоўна аформлены Тамарай Мельянец.

Сама ўрачыстасць складалася з дзвюх частак. Спачатку было адкрыццё выставы, на якой дэманс-

узлі намеснік міністра культуры Беларусі Віктар Кураш, дырэктар выдавецтва “Тэхналогія”, дзе пабачыла свет кніга, Вацлаў Багдановіч, калекцыянеры-калегі Уладзіміра Ліхадзедава з іншых краін. Вадзім Сядоў з Санкт-Пецярбурга сказаў, што такі альбом вельмі пажадана мець і яго роднаму Віцебску. Пісьменнік і збіральнік паштовак з

Жывая памяць

Таццяна Багамазава

Сваякі загінулых у нямецкім палоне выхадцаў з Віцебшчыны даведліся пра лёс сваіх блізкіх.

“Больш за 200 чалавек знайшлі сваякоў — выхадцаў з Віцебскай вобласці, загінулых у лагерах для ваеннапалонных у Нямеччыне ў гады Вялікай Айчыннай вайны”, — гаворыць начальнік падраздзялення ўпраўлення Камітэта дзяржаўнай бяспекі па Віцебскай вобласці Ігар Сівых.

Даведацца пра лёс сваіх блізкіх, якія лічыліся без весткі зніклымі, сваякі змаглі дзякуючы сумеснай працы ўпраўлення КДБ па Віцебскай вобласці і

германскага грамадскага аб'яднання “Саксонскія мемарыялы”. У адпаведнасці з дамовай паміж КДБ Беларусі і гэтым аб'яднаннем шукаюцца месцы пахаванняў саветскіх салдат — выхадцаў з Беларусі. Яны былі ўзяты ў палон і загінулі ў ваенных канцлагерах на тэрыторыі Нямеччыны, расступачы суразмоўца. Сёлета ў красавіку ў мясцовай прэсе былі апублікаваны прозвішчы двух з паловай тысяч жыхароў Віцебшчыны, дадзеныя ўзяты ў архівах вермахта.

Па словах Ігара Сівых, з вялізнага спісу пакуль знайшліся сваякі 145 салдатаў. Прычым званкі паступалі не толькі ад жыхароў рэгіёна. Напрыклад, жыхарка Паўночнай Асеці, якая прыехала пагасцяваць на радзіму ў Віцебск, адшукала ў мартыралогу імя свайго бацькі, якога яны разам з сястрой адшуквалі амаль шэсцьдзiesiąт гадоў.

Перадача дакументаў сваякам запланавана на пачатак кастрычніка.

Як здароўе, пушча?

Вольга Бялова

Музей прыроды ў Белавежскай пушчы

Экалагічны маніторынг у Белавежскай пушчы будучы праводзіць на аснове спадарожнікавых дадзеных.

Геаінфармацыйную сістэму (ГІС) для маніторынгу і кіравання экасістэмамі, якая пачне выкарыстоўвацца ў Нацыянальным парку “Белавежская пушча” з наступнага года, распрацоўваюць спецыялісты навукова-вытворчага прадпрыемства “Космаэрагеалогія”.

Навінка дазволіць

удасканаліць метады назірання за прыроднымі комплексамі Белавежскай пушчы, кантраляваць нават яе цяжкадаступныя ўчасткі, аператыўна вызначаць шкоду, якую наносіць лясным насаджэнням моцныя вятры і ўраганы. З дапамогай ГІС спецыялісты змогуць аналізаваць усё змены экасістэм Белавежскай пушчы, атрымоўваць поўную інфармацыю пра раслінны свет нацпарка, у тым ліку пра віды і ўзроставы склад яго лясоў і шчыльнасць дрэваў.

— Выкарыстанне геаінфармацыйнай сістэмы дасць таксама магчымасць выяўляць у лясных масівах хворыя дрэвы, — раскажаў загадчык аддзела геадынамічнага маніторынгу і прыродна-рэсурсавых даследаванняў прадпрыемства Іван Цяшкewіч. — Такія даследаванні будучы праводзіцца пры дапамозе спектральных (каляровых) спадарожнікавых здымкаў.

Вывучэнне ляскога фонду пушчы будзе выконвацца на аснове высакаякасных касмічных здымкаў.

Але спачатку іх тэматычна апрацуюць і дэшыфруюць з выкарыстаннем найноўшых геаінфармацыйных тэхналогій. Раней назіранні за прыроднымі аб'ектамі Белавежскай пушчы вяліся з дапамогай аэрафотаздымкаў. “Космагеалагічныя метады даследавання значна пашыраць магчымасці вывучэння прыроднага асяроддзя нацыянальнага парку, дапамогуць больш дакладна ўсталёўваць заканамернасці і ўзаемасувязі паміж прыроднымі працэсамі, якія ў ім працякаюць”, — дадаў суразмоўца.

Нагадаем, што Белавежская пушча — адзін з найстарэйшых запаведнікаў у свеце. У 1992 годзе рашэннем ЮНЭСКО яна ўключаная ў Спіс сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны. А ў 1998-м ёй нададзены статус ключавой арніталагічнай тэрыторыі міжнароднага значэння. Працягласць нацыянальнага парку з поўначы на поўдзень — звыш 60 кіламетраў.

Полацкі абярэг

Да 1150-годдзя горада ствараецца унікальнае палотнішча

Надзея Скварцова

Увесь час рукатворны Полацкі абярэг прырастае новымі палотнамі. За год, мінулы з першай яго дэманстрацыі, ён павялічыўся з 70 да 90 квадратных метраў.

Цяпер абярэг утвараюць 12 велізарных палотнішчаў, складзеных з 420 вышытых, вытканых, распісаных квадратаў паметра 45x45 см кожны. А майстрыхі з усяго свету ўсё дасылаюць свае работы, якія таксама будуць прышыты да агульнага палатна. Нядаўна, напрыклад, у Полацк прыбыла пасылка з шатландскага Абердзіна з найлепшымі пажаданнямі старажытнаму гораду і прыгожым шматковым шыццём.

Па Полацкаму абярэгу можна вывучаць геаграфію. У яго стварэнні прынялі ўдзел майстрыхі з Беларусі, Расіі, Германіі, Латвіі, Літвы, Украіны, Казахстана, Даніі, Малдовы, Балгарыі, Эстоніі і нават Аргенціны. Цікава, да праекту выказалі аматары пэчворка з Кубы, Венесуэлы і

Цяпер у полацкім абярэгу ёсць фрагменты з розных гарадоў і краін

Японіі.

Унікальны твор народных майстроў бачылі ў Віцебску і амаль ва ўсіх раённых цэнтрах Віцебшчыны. Цяпер вядуцца перамовы пра тое, каб выставіць яго ў Даўгаўпілсе, адкуль паступіла нямала квадратаў для абярэга.

Ідэя стварэння незвычайна-

га падарунка да 1145 дня нараджэння Полацка належыць Ніне Ярмух і яе вучніцам — удзельнікам клуба шматковага шыцця “Рошва”. У славянаў, кажуць спецыялісты, абярэгам магла служыць любая рэч, а калі яна была зроблена сваімі рукамі, з чыстым сэрцам і светлымі на-

мерамі, то сіла яе павялічвалася шматкроць. Клуб “Рошва” будзе прадаўжаць стварэнне гэтага незвычайнага абярэга і, магчыма, да 1150-годдзя самага старажытнага горада Беларусі, якое будзе адзначацца ў 2012 годзе, ён будзе мець больш за 1150 адметных квадрацікаў.

ВЕЦЕР ВАНДРАВАННЯЎ

За палярным кругам

Каля 160 студэнтаў з Мінска, Брэста, Полацка і іншых гарадоў Беларусі працавалі ў Ямала-Ненецкай аўтаномнай акрузе Расіі

Аляксандр Калеснікаў

Будатрады арганізаваў Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі, а таксама харкаўская арганізацыя “Поўначгазмонтаж”. Год таму ўкраінскі бок прапанаваў нашым студэнтам папрацаваць там летам у якасці дарожных рабочых. І гэта ўжо другое лета беларусаў на Ямальскай зямлі. Закажчыка задавальняюць аб’ёмы і якасць работ студэнтаў, і шмат жадаючых паехаць на Ямал. Сёлета ў будатрад мог трапіць любы хлопец, які без праблем прайшоў медкамісію. Выдаткі на дарогу, харчаванне, пражыванне ўзялі на сябе ўкраінцы.

Спачатку мы на цягніку ехалі да Масквы, потым — Перм, і, нарэшце, Новы Урэнгой. Спецыяльны аўтобус даўез да горада Пангады, далей, як кажуць, толькі верталётам. Адных размясцілі ў Баваненкава, другіх — у пасёлку Хурасавэй. Жылі мы ў “Кедрах” — хатах на колах, якія нагадваюць купэ цягніка, дзе змяшчаецца восем чалавек. Некаторыя жылі і ў інтэрнаце. З украінцамі, якіх на Баваненкава вельмі шмат, мы хутка наладзілі братэрскае адносіны. Нам выдалі спецвонатку, маскітныя сеткі і сродкі ад камароў, якіх там процьма. Аўтобусы — “вахтоўкі” вазілі на

месца працы, на абед і на базу. Працавалі напружана, без выхадных і, па праўдзе кажучы, яны не надта былі патрэбны: тундра ж навокал. Пасёлка — свайго роду падводная лодка, дзе самая вялікая забавка — тэлевізар. Нам ўстанавілі норму выпрацоўкі, якую хлопцы лёгка выконвалі. Некаторыя брыгады працавалі ў другую змену, уначы, але на Ямале ў жніўні яны белыя: светла як днём. У асноўным гэта былі дарожныя работы. Планавалі адхоны, клалі на іх спецыяльную тканіну і сеткі: паколькі па дарозе будзе ездзіць цяжкі транспарт, неабходна яе дадаткова

ўмацоўваць. Наша дарога злучыць пасёлка і аэрапорт, які ўвойдзе ў эксплуатацыю ў 2011 годзе. Баваненкаўскае газавае радовішча — адно з самых вялікіх на паўвостраве, але газ на “Вялікую зямлю” пойдзе адтуль не раней за 2011 год.

Паўсюль на Ямале балоты ды азёры, на глыбіні паўметра пачынаецца лёд і вечная мерзлата. Дрэвы, акрамя карлікавай бярозы, не растуць, а грыбоў і марошкі вельмі шмат. Мясцовыя жыхары, ненцы, якія ўвесь час вандруюць, звякліся жыць і весці гаспадарку ў юртах. Са шкураў жывёл і адзежу шыюць. У ным яны разводзяць і прадаюць аленяў, ловаць рыбу,

якой тут вельмі шмат у азёрах. Але закінуць невад могуць толькі ненцы, для іншых рыбалка забаронена. Я пазнаёміўся з ненцам Якавам, які прыходзіў з сынамі ў пасёлка гандляваць рыбай. У яго ёсць кватэра ў Надыме, там жа вучацца яго дзеці. У юрце ў Якава ёсць тэлевізар, радыё, на шыі матыяцца мабільны тэлефон — сёння гэтым ненца не здзівіш! Ён прадаваў таксама хатнія тэпцікі з аленевай шкуры. Дорага! На пытанне “Ці чулі вы што-небудзь пра Беларусь?” быў нечаканы адказ: “Так, мая сястра жыве ў Беларусі, у вёсцы ля Мазыра”. Якаў гаварыў з намі абсалютна на роўных, у гутарцы імкнуўся глядзець прама ў вочы суразмоўцу. Шкада, аднак, што такі унікальны народ, з багатымі традыцыямі, знаходзіцца сёння на грані знікнення.

Мы добра папрацавалі, пачылі цікавы край і яго жыхароў.

Перамогі, загартаваныя ў агні

Каманда Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Беларусі стала чэмпіёнам свету па пажарна-выратавальным спорце.

Гэтая радасная навіна прыйшла з балгарскай Сафіі, дзе праводзіліся спаборніцтвы. На старт выходзілі 13 каманд, у тым ліку з Расіі, краін Балтыі, Германіі, Казахстана, Ірана, Балгарыі. Па выніках агульнакаманднага заліку пасля беларускай дружныны лі-дзіруючыя пазіцыі размеркавалі адпаведна спартсмены з Расіі, Чэхіі і Балгарыі.

Намеснік міністра па надзвычайных сітуацыях Беларусі Барыс Барынгольц удакладніў, што ратавальнікі спаборнічалі ў чатырох дысцыплінах. І ў трох з іх каманда МНС Беларусі стала лідэрам. Так, у пераадоленні 100-метровай паласы з перашкодамі чацвёрта беларусаў выйшлі ў фінал і занялі лідзіруючыя пазіцыі ў індывідуальным заліку. Чэмпіёнам свету стаў Аляксандр Макаруч, старшы памочнік начальніка штаба Мінскага абласнога ўпраўлення МНС.

Сёлетні сусветны турнір па пажарна-выратавальным спорце быў чацвёртым па ліку. У трох з іх беларускія спартсмены-ратавальнікі выходзілі пераможцамі.

Камфортнае жыццё на колах

Дзмітрый Каштанаў

На заводзе “МАЗ-Купава” распрацавана новае пакаленне прычэпаў для турызму і адпачынку.

Новы прычэп больш аб’ёмны, чым быў да гэтага. Завадскія канструктары павялічылі ўнутраную прастору ў даўжыню (цяпер гэта больш за 5 метраў) і ў вышыню. За котш гэтага павялічылася і маса прычэпа, які цяпер ваżyць крыху болей за паўтары тоны. Адпаведна ў паўтара раза павялічылася і грузападымальнасць.

Кузаў новага прычэпа абшыты сэндвіч-панэлямі, якія забяспечваюць высокі ўзровень тэрмаізаляцыі. Тэхнічнае абсталяванне жылля для падарожнікаў адпавядае заходнім аналагам. Для камфортнага пражывання ў ім устаноўлены кухонная пліта, мыйка, халадзільнік, два бакі для чыстай вады і іншае неабходнае абсталяванне. Жылая прастора разлічана на пражыванне чатырох чалавек.

Заўважым, што такое камфортнае жыццё, а таксама зробленыя на прадпрыемстве цэлыя комплексы ўтульных вагончыкаў для геалагічных і іншых экспедыцый ахвотна набываюць не толькі ў Беларусі, але і за яе межамі.